

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben házhoz hozdva: Vidékre postán szállítva.
Egész évre . . . 36 korona Egész évre 40 korona
Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre 10 korona
Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
A szerkesztőség kéziratok visz. "Előfizetések és hirdetések" szavadsára nem vállalkozik. kiadóhivatalhoz intézendők

Payer alkancellár bejelenti Németország békefeltételeit

Németország hajlandó kiüríteni a megszállt területeket Belgiummal együtt. Egyedüli feltétele a háboru előtti területe sértetlensége. Nem fizet és nem kér hadikárpótlást. Elfogadja a döntő bíróságot és a leszerelést.

Budapest, szept. 12. (Saját tudósítónktól.) Stuttgartból jelentik: Payer alkancellár ma délelőtt egy nyilvános gyűlésen beszédet mondott, melyen többek között a következőket jelentette ki:

A békekilátások. A téli háboru lehetősége.

— Nem szándékom, hogy magam is részt vegyek abban a nemzetközi beszédpárbajban, mely a hadviselő államférfiak között jelenleg folyik. Ezeknek nyilvánvalóan nagy jelentőségük, de egy nagy hibájuk is van: a népek számára hozzáférhetetlenek és érthetetlenek. Én a magam részéről inkább a népek megértéséhez fordulok, rámutassak azokra az okokra, amelyek egyformán felismerhetők most a központi hatalmaknál és ellenségeinknél is. Igazságtalanságtalanságot követnék el a német néppel szemben, ha ezeket az okokat a nyugati fronton történt visszavonulásunknak tulajdonítanám. *A nyomott hangulat oka az, hogy a békekilátásoktól egyre eltávolodik az emberiség, hogy szembe kell néznünk az ötödik téli háboru lehetőségével.*

Amerika segítsége.

— Mi mindnyájan emberek vagyunk és együtt szenvedjük a milliónyi emberek veszteségeit. Európának utoljára is be kell látni, hogy minél tovább folyik a háboru, Európa annál jobban elgyengül és elszegényedik.

Ellenségeink most reménységüket főleg Amerikába helyezik. Az amerikai segítséget nem kell félre ismernünk, mert számunkra nagy terhet jelent. — Ellenségeink elfeledik azonban azt, hogy ha most sok százezer amerikai is érkezik a frontra, mi előzőleg sok százezer orosz, szerbet, románit intéztünk el, akikkel most barátságos állapotban élünk. Az antánt céljai számára nem tudja ezeket a népeket újból megnyerni.

A négy éves háborut legnagyobb részt ellenséges területen küzdöttük végig s most is ott harcolunk. Hogy ez mit jelent, csak kevesen tudják megérteni.

A buvárhajóharc.

A tengeralattjáró háborunak nem volt meg a remélt gyors és biztos eredménye. Ez a csalódás egy reménységgel tett ben-

nünket szegényebbé. Azért a tengeralattjáró harcot nem szabad kicsinyelni, mert működésük által az ellenséges hadseregeknek amerikaiakkal való kiegészítése mégis csak korlátozva volt. Ha nekünk gyapotunk és olajunk nincs, viszont nekik nincs kőszénük.

Kelet felől megnyílt számunkra a világ. Románia és Oroszország gazdag éléskamrái megnyíltak előttünk. Nekünk most csak arra kell szoritkozunk, hogy a háborut továbbra is ellenséges területen folytassuk. Mi az életünkért, az otthonunkért harcolunk s az igazságos jogainkért.

Mire számítanak ellenségeink?

Ellenségeink most csak abban reménykednek, hogy nemsokára belül meghasonlunk. Nem ismerem eléggé ellenségeink lelkületét, hogy erre a reménységükre megfelelősek, bátran mondhatom azonban azt, hogy Németország meg fogja őrizni belső erejét.

A kormány az egyenlő választójog mellett döntött.

Mi elég erősek vagyunk ahhoz, hogy a politikai hatalomról és jogokról való nézeteltéréseket a háboru ellenére is azonnal elintézzük, amint azok felmerülnek. Mivel bennünk az a tudat uralkodik, hogy egy husból és vérből valók vagyunk: ebben a kérdésben is össze fogunk tartani.

A választójog sorsa felől a kormány már határozott. Ha az urakházának bizottsága nem járul hozzá az egyenlő választójoghoz, a bizottságot feloszlatjuk.

A jövődő béke.

Az alkancellár ezután a jövődő békéről beszélt és a következőket mondotta:

— Valóban hihetné még gondolkodó ember, hogy ezt a háborut is a békekötések székácsos módján be lehet fejezni? Beérheti e az emberiség néhány évtizedre szóló fegyverszünettel? Ma egészen másként áll a világ, mint volt a harminc éves háboru után. A régi békekötésnél a nép rétegei a háttérben voltak. A most elkövetkező békét nem a kormányok, hanem a népek összesége fogja megkötni.

Bennünket nem hajt a hódítás vágya, ezt a császár is ünnepélye-

sen kijelentette. Politikánk nemcsak igazságos, de előrelátó is.

A régi Oroszország azért omlott össze, mert belülről nem tudta magát fenntartani.

Lengyel- és Finnország.

Lengyelország vágyának teljesednie kell, Finnországot nem szabad ismét az orosz iga alá juttatni. Ha ezek az államok hozzánk megértően közeledtek és velünk egyetértésben akarnak élni: ebből a világnak csak haszna lesz. Ránk nézve keleten már béke van és az is marad, akár tetszik, akár nem nyugati ellenségeinknek.

Németország egyedüli feltétele.

Ránk nézve egyedüli feltétel, hogy mindent visszakapjunk, ami területet 1914. év augusztus elsején birtunk. Elsősorban gyarmatainkat kell visszakapnunk. Mi azonnal kivonulhatunk a megszállott területekről, ha megkötjük a békét, ha már ennyire vagyunk, kiüríthetjük Belgiumot is. Képmutatás egyébként, ha Belgiumot politikánk ártatlan áldozatának mondják.

Németország nem ad és nem kér hadikárpótlást.

A hadikárpótlás kérdésére áttérve, az alkancellár a következőket jelentette ki:

Nem lehet szó arról, hogy mi fizessünk, hanem csak arról, hogy mi kapjunk kárpótlást a németeknek okozott károkért. Mindazonáltal kedvező katonai helyzetben is inkább lemondunk erről, minthogy a békét késleltessük.

A döntőbírásgot, leszerelést elfogadja Németország.

A világ népei oltalmat kérnek a háboru ellen. Kívánják a népek szövetségét, a nemzetközi döntő bíróságot és a leszerelést.

A német birodalom ellenkezésén nem fog megtörni e követelések teljesítése. A leszerelést megfelelő kölcsönösség esetén még a

haditengerészetre is hajlandók vagyunk kiterjeszteni.

Az első feltételeket visszautasítja.

A béketárgyaláson való részvételünket nem szabad előfeltételekhez kötni. Kacagunk azon a gondolaton, hogy nekünk előbb bűnbánóan kegyelmet kell kérnünk.

Csalóka remény lenne, ha békehajlandóságunkat azon csoportokhoz intéznénk, amelyek a háborút megkezdték és folytatásáért felelősek. Bizonyára másképp fognak gondolkodni a népek egyes tagjai.

Mi nem tehetünk egyebet, mint védjük a bőrünket. Az ellenség megsemmisítő sándéka belső frontunkon megtörik. A német erő, tudás és áldozatkészség meg fogja tanítani ellenségeinket arra, hogy reménytelenül folytatják tovább a háborút.

A város küldöttsége a miniszternél.

Városi közgyűlés.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tegnapi közgyűlésén letárgyalta az ösz. szes kitűzött ügyeket.

A legtöbb tárgynál nem is volt felszólalás, annál többet beszéltek azonban a sertéshizlaló telep kérdésénél, amely a múlt közgyűlés nagy részét már igénybe vette. A város csak megfelelő ellenérték fejében hajlandó a szerződést átruházni.

Másik fontos ügy volt a szeszűző dolga. A város érdekének megvédésére felirattal fordulnak a pénzügyminiszterhez s a feliratot egy küldöttség fogja átnyújtani. — A küldöttség már ma felutazik a fővárosba.

A tiszti orvosi állásra dr. Ertler Mór-t választották meg, nagy többséggel.

A közgyűlés lefolyása különben a következő volt:

Malatinszky Lajos főispán elnökölt; a törvényhatóság tagjai nagy számmal voltak jelen.

A polgármester havi jelentésében kegyelettel emlékezett meg Gábel Jakab elhunytáról s indítványozta, hogy érdemeit jegyzőkönyvbe iktassák s a családhoz részvétiratot intézzenek.

A jelentés kapcsán több felszólalás volt.

Harmathy Károly az adók és illetéknél fennlevő hátralékokat kifogásolja s indítványozza, hogy ez év decemberétől a havi jelentésekben mutassák ki 1916 ig cimenként a hátralékokat, hogy a behajtást ellenőrizhessék. Továbbá indítványozza, hogy a házbérfiilerek befizetésénél a mai blokkrendszer helyett helyesebb befizetési módról gondoskodják a tanács.

Dr. Stokker József felhívja a polgármester figyelmét arra, hogy a városok lakbérosztálybasorozása felett a miniszteriumban már most októberben döntenek. Járjon el a polgármester, nehogy Nagyvárad lemaradjon az előnyösebb osztályba sorozástól.

Weiszlovits Gyula annak kimutatását kéri a havi jelentésben, hogy a vigalmi adóból és a házbérfiilerekből mily összegek folytak be. — Majd rámutat a katonai rendőrség által egy kereskedővel szemben el-

követett inzultusra s in itványozza, hogy ezt az incidenst tárgyalásra tüzze ki a törvényhatóság. A katonai rendőrség csak katonai dolgokban járjon el. Kifogásolja, hogy a tisztviselők részére megszavazott 35 százalékpótlék sorsáról nincs szó a havi jelentésben. A városi közgyűlés határozataira vonatkozó miniszteri leiratokat a jelentésben hozza a közgyűlés tudomására a polgármester. Végül felhívja a figyelmet arra a beadványára, amelyben tiltakozott a színházi árak felemelése ellen, amíg az általa megfellebbezett határozat felett a miniszter nem dönt.

Rimler Károly polgármester válaszolt a felszólalásokra. Ha elhatározzák, nincs akadály az adó- és illetékhátralékok közlésének. A házbérfiilérbefizetések blokkrendszere a közönség érdekében hozatott be; az illető beszédök mindennap leszámolnak s így ki van zárva a visszaélés. Nincs kifogása az ellen sem, hogy a vigalmi adó- és házbérfiilérbevételek a havi jelentésben közöltesse. Megjegyzi azonban, hogy mindent nem lehet bevinni a jelentésbe. A színházi helyi árakra vonatkozó indítvány az állandó választmány ülése után érkezett be s így az az a tanács nem foglalkozhatott; a jövő havi ülésen tárgyalják.

A válaszokat és a jelentést elfogadták, a katonai rendőrség brutalitását az ügyét azonban a jövő havi közgyűlésre tárgyalásra tüzték ki.

A tiszti orvos választása.

Ezután a dr. Nemes Áron halálával megüresedett tiszti orvosi állás betöltése következett.

Beadatott négy pályázat, de ezek közül egy visszavonta pályázatát. Kijelöltettek: dr. Ertler Mór, dr. Roszkopf Béla és dr. Barta Andor.

A szavazásnál beadatott 104 szavazat; ebből kapott:

dr. Ertler Mór 61,
dr. Roszkopf Béla 33,
dr. Barta Andor 9

szavazatot, egy szavazólap üres volt s így dr. Ertler Mór választott meg tiszti orvossá.

Vita nélkül.

Minden felszólalás nélkül fogadták el a tanács javaslatait: az erdélyi-balkán expressz vonat életbeléptetése, s a városi kislakások építése, a főrendiház reformja, minden téren a szabadkereskedelem visszaállítása tárgyában; valamint városi bábákról szóló szabályrendeletet; a folyószámla kölcsönök felvételét.

Az 1916. évi zárszámadás.

A házipénztár 1916. évi zárszámadásánál Harmathy Károly a vízdíjak magas összegre nőtt hátralékok behajtására kér alapos intézkedést.

Weiszlovits Gyula óriási tehernek tartja a katonai beszállásokból a városra háruló kiadásokat. Törvényes intézkedéseket tart szükségesnek, hogy ezek a kiadások a katonai kincstárra átháríttassanak.

Balogh Döme kifogásolja, hogy a vámszámadások nincsenek a zárszámadásba felvéve.

A zárszámadásokat elfogadták.

A sertéshizlaló telep ügye.

A városi sertéshizlaló telep bérletátruházására vonatkozólag a tanács javasolta, hogy az átruházást a közgyűlés fogadja el, nehogy az ezáltal a város érdekeit kielégítő jogoktól a város elessék.

Weiszlovits Gyula nem fogadja el a

tanács javaslatát, mert a város nem adhat fel ily könnyen értékes jogot, sőt azt vissza kell szerezni. A javaslatot adják ki a jogügyi szakbizottságnak.

Rimler Károly polgármester felvilágosítása után

dr. Friedländer Sámuel szólalt fel. A városi vagyonon ne nyereszkedjék senki. A sertéshizlalót azonban most, ha kellene, ingyen is odaadná, mert a Hangya, mely altruistikus alapon működik, uzsora nélkül látja el élelemmel a közönséget. Ezért ennek működését elő kell mozdítani. A Hangya garancia arra, hogy olcsó hushoz juttatja a lakosokat; erkölcsi multja van, de módja is van, hogy szalámi gyárat állítson fel.

Dr. Medvigy Gábor a szövetkezetet csak egy kereskedelmi formának tartja s ez nem altruista alap. Különben a hizlalót nem a Hangya csinálja, hanem részvénytársaságot csinál, hogy résztvegyen a háborus konjunktúrából. Pénzintézetekkel együtt csinálja a sertéshizlalót. Szomorú volna, ha a hus ellátással a Hangyára volnánk utalva, mert itt van a közéletmezési ügyosztály, mely gondoskodik a jövőre is a közönségről. Ezek után nem ellenzi a javaslatot, de részt kér a hasznból a város részére, s az eddigi feltételek mellett nem adja a telepet. Indítványozza, hogy a telek értékének megfelelő részvényt adjanak a városnak.

Balogh Döme a dolog történetére hivatkozik s mivel a szerződésnek a r.t. nem tett eleget, a város vegye vissza a telepet. Már rég vissza kellett volna venni, ha a tanács teljesíti kötelességét.

Dr. Stokker József azt látja, hogy a szerződés ma nincs hatályban.

Ezután többek kívánságára felolvasták a régi szerződést.

Miért jó a Hangya.

Lukács Ödön a város érdeke szempontjából magyarázza a szerződést. A háboru alatt nem is lehetett volna teljesíteni azt a kötelességet, hogy sertést hizlaljanak s a szalámigyár felállítására is csak feltételes kötelesség volt. Mi felel meg most Nagyvárad gazdasági helyzetének? A Hangyának lesz haszna a sertés hizlalásból, de azt kell nézni, mi haszna lesz abból Nagyváradnak. A mai helyzet éppen nem felel meg a város érdekeinek, míg ha egy egészséges vállalat van, ez pénzügyi és élelmezési szempontból fontos. A Hangya nagy erejénél fogva képes nagy berendezésre. Ma a Dunántulról kell venni sertéseket Nagyváradra, ami óriási költséggel és bajjal jár, míg ha itt hizlalnának, nem kellene messziről ide hozni, ami különként legalább 60 fillér megtakarítást jelentene.

Többek hozzászólása után dr. Medvigy Gábor azon indítványát fogadták el, hogy megfelelő értékű részvényeket kapjon a város.

Ezután az

interpellációkra

került a sor.

Kiss Dávid a faárak megállapítására vonatkozóan azt kifogásolja, hogy amíg a vidékiek csak sulyra adhatják el a fát, a helybeli kereskedők köbméterenkint adják. Ez ellen az egyenlőtlenység ellen kér orvoslást.

Komlóssy József felvilágosította az in

terpellálót, hogy a faarak Nagyváradon a jergicsoőbbak; a vidékiekre nézve a súly szerinti eladás a közönség érdekét szolgálja.

Dr Váradi Ödön a kislakások építését sürgeti. Majd kérdést tesz, miért nem hozták a közgyűlés elé a színház dolgában beadott indítványát.

Rimler Károly adta meg a választ, amelyet tudomásul vettek.

Letárgyalták a napirendet.

Dr Hoványi Géza indítványára ezután folytatták a még hátralevő ügyek tárgyalását s az apróbb tárgyakat egyhangulag fogadták el.

A szeszfőzde dolga.

Rimler Károly polgármester ismerteti a szeszfőzde kérdését. A keletkező gyümölcsértékesítő szövetkezet hat községet akar a városi szeszfőző körzetéből kiszakítani. — Nagyvárad százezreket fektetett bele ama reményben, hogy legalább öt évig a meghatározott keretben lesz az üzem. Ha most a hat községet kiszakítják, nagy károsodás éri a várost. A pénzügyminiszter rendeltére megtartott egyezkedési tárgyalás nem vezetett eredményre. Fejterjesztést készítettek, amelyet a főispán, az országgyűlési képviselő és a polgármester vezetése mellett egy küldöttség adna át a pénzügyminiszternek. — Kéri a felterjesztés elfogadását.

A polgármester előterjesztését elfogadták s ezzel a közgyűlés véget ért.

A volt cárnét és négy leányát is megölték.

Budapest, szeptember 12. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: A Daily Expressz értesülése szerint a volt cárnét és négy leányát a bolsevikiek szintén megölték. Az özvegy anyacárné élete is veszedelemben forgott, de őt a fekete-tengeri flotta katonái megmentették. Az özvegy anyacárné most biztonságban van.

A Wolf-ügynökség esti jelentése.

Berlin, szeptember 12. A Wolf-ügynökség jelenti 12-én este:

Arras és Peronne között a Cambrai felé vezető úton az angolok megismételt támadásai meghiusultak. A Maas és Mösei között francia és amerikai csapatok megtámadták a St. Micheilnél levő ívet, a harcok folyamatban vannak.

A skandináv államfők találkozása.

Budapest, szeptember 12. (Saját tudósítónktól.) A dán király születésnapja alkalmából szeptember 26-án Kopenhágában az északi államok uralkodói találkozni fognak. A norvég királyi pár már 25-én megérkezik és 27-ig marad a dán fővárosban. A svéd király 26-án hadihajón érkezik meg és még aznap este elutazik. A Börsen című lap foglalkozik a találkozással és azt írja, hogy az nem lesz politikai jellegű, alkalmat erre pusztán Keresztély király születésnapja adott.

Pétervárt felgyújtották, utcáin általános mézszárlás folyik.

Budapest, szeptember 12. (Saját tudósítónktól.) Amsterdamból jelentik: A Reuter-ügynökség a következő, eddig még meg nem erősített szenzációs hírt közli Washingtonból:

A krisztiániai követség azt a táviratot küldte Washingtonba, hogy megbízható helyről hírt kapott arról, hogy Pétervár tizenkét helyen ég és az utcáin általános mézszárlás folyik.

Budapest, szeptember 12. (Saját tudósítónktól.) Kopenhágából jelentik: Az Adams dán szállító cég pétervári fiókjától azt a távirati értesítést kaptuk, hogy a város tizenkét különböző helyén nagy tűzvész ütött ki és a város utcáin heves harcok folynak. Valószínűnek tartják, hogy azok a paraszt seregek, amelyekről nemrég egy berlini jelentés is megemlékezett, most értek Pétervárra.

Meghíusult támadások.

Nyugati harctér. Berlin, szeptember 12. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Bixschovtetől északkeletre az ellenségnek részleges támadásait Armeniérésnél, valamint a Labassée csatorna mellett pedig előterőreseit visszavertük. Napközben az arcvonalakon új állásaink előterében hathatós tüztámogatás mellett többiben gyalogsági harcok fejlődtek ki. Este heves tűzérési harc az Arrastól és Perronestól Cambria-felé vezető országutak között. A sötétség beálltával a Marquilon—Harincourt csatorna szakasz ellen intézett angol támadások vonalaink előtt meghiusultak. Az Ailette és Aisne között is nagyobb erőre kapott a tűzérési tűz. A gyalogsági tevékenység itt előtéri harcokra szorítkozott. A Fines-től északkeletre emelkedő magaslatokon francia részleges támadásokat visszautasítottunk. — Lotharingiai arcvonalon és a Vogézekben sikeres felderítő harcok.

Ludendorf.

Visszavertük az olaszokat.

Budapest, szeptember 12. (Hivatalos.) A miniszterelnökségi sajtóosztály jelenti:

Olasz harctér. A tiroli arcvonalokon helyenkint járőrharcok. Az Asonlonen csapataink egy újabb meglepő olasz támadást visszavertek. A Piave-arcvonalon tovább tart a tűzérési tevékenység.

Albán harctér. Egy, a Tomorica-hegyháton intézett sikeres támadás alkalmával néhány ellenséges árokrészt elfoglaltunk.

A vezérkar főnöke.

A német légi haderők augusztusban érték el a legnagyobb eredményt.

Budapest, szeptember 19. (Saját tudósítónktól.) A Wolf-ügynökség jelenti: Légi haderőink augusztusban érték el a legnagyobb eredményt. Összesen e hónapban 592 repülőgépet lőttek le, ezek közül 251 kezeibe jutott. A mi veszteségünk 147 repülőgép volt.

A finn királyválasztás 26-án lesz.

A hesseni herceg Finnország trónján.

Budapest, szeptember 12. (Saját tudósítónktól.) A finn országgyűlés utasította a megválasztott bizottságot, hogy a királyválasztásra tegye meg az előkészületeket. A bizottság Németországba utazott és Finnország koronáját Rigyes Konrád hesseni hercegnek ajánlotta fel, aki kijelentette, hogy hajlandó azt elfogadni. — A királyválasztás szeptember huszonhatodikán lesz.

A Károly király gyermeknyaraltatási akció.

A Károly király gyermeknyaraltatási akció a legutóbb kiadott hivatalos kommuniké dacára is — teljes csődöt mondott. A fejnélküliség, kapkodás és a rendezéshez nem értő emberek törtétele mindenkiben azt a hitet keltik, hogy az egész akció egy két ember beteges ambíciója volt. Megérkezésük után nyomban híre jött, hogy a Fiuméba és Abbáziába levitt gyermekek közt többféle járványos betegség ütött ki. Azonnal több szülő utazott ki Abbáziába, hogy gyermekeiket onnan haza hozza. Ezek a szülők jelentik, hogy gyermekeik napokon át alig kaptak enni.

Friedlich László polgári iskolai tanuló már augusztus 16-án érkezett haza Budapestre. Az utat részben gyalog, részben vonaton tette meg. A sok viszontagságon átesett gyermek Abbáziából szökött meg az ott nyaraló gyermekcsoportból. Ő beszélt, hogy az Abbáziába való megérkezésükkor nem kaptak enni, később aztán valami liszt és forróvíz keverékből készített pépet adtak nekik, ami ehetetlen volt. Ettől megbetegedett, elhatározta tehát, hogy megszökik. Elhatározását végre is hajtotta.

Vannak többen is, akik hasonló gondolatokkal foglalkoztak, csak nem merték rászánni magukat, féltek a hosszú uttól és a gyaloglástól.

Tragholtzné, egy budapesti nyomdász felesége beszélt, hogy ő is lement és elhozta két gyermekeit. A gyermekek tíz nap alatt két kilogrammot fogytak. Később az akció vezetősége észretért s nehogy a botrány tovább dagadjon, hazaküldött 150 gyermeket — különvonattal.

Ez volt tehát a sippal-dobbal híressé vált gyermeknyaraltatás utolsó rázisa.

Vadnay ugyan ez után is nyilatkozott és kommunikéket adott ki a félhivatalos könyvatos utján, de mit ér az már, mikor az élő hirhordók Budapest minden lakásába elvitték jó híret az akció sikertelenségének. Egy csomó megkinzott gyermek jajkiáltását hivatalos kommunikékkal elnémitani nem lehet.

Vadnay és Asergő Hugó azt mondták, hogy csak képzelgő emberek, veszekedő természetű némberek, akik csak botrányt okozni utaztak Abbáziába.

Mi elhisszük, de mondja el ezeket azoknak az anyáknak, akik onnan sirva hozták vissza gyermekeiket. A gyermekmentéshez nem hivatalos nyilatkozatok kellene, hanem tettek és a tetteket kísérő nemes és jó szív. Az egészet egyébként — szabadkőművesek rendezték.

Milyen más, ezzel össze sem hasonlítható gyermekmentési akció folyik a Zsófia gyermekszanatorium Egyesü-

let balatonalmádi-i gyermekszanatoriumában. Itt látjuk azt az ideális állapotot, ahova örömmel nyit be minden szülő. Itt nincsenek szökésben levő gyermekek.

Nincsenek jajveszékélő anyák. Innen a gyermek sirva azért távozik, hogy ott kell hagynia kedves helyét. Itt láttunk olyan megható kedves jelenetet, amely a festő ecsetjére való: ápolt gyermek és az intézeti ápolónő egymás nyakába borultak s sirtak az elválásnál. Ilyen az ideális gyermekvédelem! Sok szív kell hozzá! Igaz, ezt az akciót nem a szabadkőműves páholyból és nem a Népszava szerkesztőségéből intézik.

Ezeket a gyermekszanatoriumokat kellene okszerűen kibővíteni, hogy szép és tágas termeiben még több szegény gyermek nyerhetne nyaranta elhelyezést.

Óváry Ferenc országgyűlési képviselő a Zsófia szanatorium lelkes és ügybuzgó elnöke és dr Fodor Oszkár igazgató-főorvos most fáradoznak azon, hogy a Tátrában egy harmadik szanatorium állíttassék fel. Ha ez az akció sikerül, amint hogy sikerülni is kell, akkor ezzel kevesebb lesz a kudarc és több lesz a jól elhelyezett és egészséges gyermek. A szabadkőműves kísérletezésekkel a király fenkölt nevének bevonásával — pedig fel kell hagyni.

Szücs Győző.

Nemsokára lesz kártya.

A boldog idők, amikor minden új partit új kártyákkal játszottak a kávéházakban, megszűntek. Nemsokára azért, mert már nem egy korona egy pakli kártya, hanem lőként azért, mert nincs kártya.

Piatnik Nándor kártyagyára már hetek óta nem szállított kártyát a nagyárosoknak, kifogyott a gyár kártyapapírja. Hiába emelkedett a magyar kártya csomagja 3 koronára, a francia kártyaé 6-ra, a gyár nem tudott szállítani a kávéházakban, amelyek bőven ellátták magukat kártyával, egy pakli kártya ára 14 koronára emelkedett. Akik tehát időközönként cseréltek is, 28 koronát fizettek egy délutáni kártyázásért, kalabriászásért.

Tegnap azonban Piatnik mester értesítette megrendelőit, hogy az 59. sorozatu (magyar) kártya, amely kifogyott, tíz nap múlva kis mennyiségben rendelkezésre fog állani.

Együttal azt is ajánlja, hogy a 102-es Whist-kártyákat, mivel Whistet ma már nem játszanak, becseréli, természetesen készpénzre s nem nagy mennyiségben. Piatnik arra számít, hogy háboru után az öregek ráadják magukat a Waistre, s erre készül az összevásárlással.

A kártyák ára azonban emelkedni fog a szakértők szerint.

A magyar kártya 3 koronáról ötre, a francia 6-ról 8-ra, s eszerint nő az elárusítónál, de legjobban a kávéházakban. Drágább lesz, mint a legbecselebb könyv.

Az entente lázítani akart Ukrániában.

Odessza, szeptember 12.

A szeptember 4-iki súlyos katasztrófa, melyet az ukrán lőszerraktárak felrobbanása idézett elő, számos emberáldozatot követelt. Számukat még nem lehetett pontosan megállapítani, de mindenesetre ötvennél több és ehhez jön még néhány száz könnyű és súlyos sebesült.

A nyomozás eredménye semmi kétséget nem hagyott hátra tekintetben, hogy a katasztrófa előidézője, épp úgy, mint Mirbach gróf és Eichorn tábornagy meggyilkolásánál, az entente volt.

Az ukrán angol-francia propaganda a tett propagandája lett. Amidőn az oroszországi baloldali szociálforradalmárokkal szövetkezett, azokat szolgálatába állította, egyúttal elsajátította azoknak terrorisztikus rendszerét és nem riad vissza semmiféle gonosz eszköztől, ha arról van szó, hogy Ukrajnában, amely semmi mást nem kíván, mint hogy békében éljen és hogy a háborus esztendő után gazdasági feladatoknak szentelje magát, állandó zavaros állapotokat idézzen elő.

Hogy Odessza városa ellen a merényletet milyen régóta készítették elő, erre vonatkozólag már hetek óta fáradoztak azon, hogy a lémmunkásokat sztrájkra bírják. A sztrájknak augusztus 31-én kellett volna ki törni és e napon a lőszerraktárak a levegőbe repültek.

Füstbe ment az a várakozás is, hogy Odesszának a súlyos szerencsétlenség miatt elkeseredett lakossága az osztrákok és magyarok ellen forduljon.

Az első robbanás szombaton délután három óra 35 perckor történt a Broski-féle cukorgyár közelében az egyik raktárban. A robbanások másodpercenként követték egymást. A robbanás által előidézett iszonyu légnyomás borzalmas pusztítást vitt véghez a cukorgyár környékén, az egyik nagy gépházának tetejét leszakította, az erős falakat benyomta és az egész épületet romhalmazzá változtatta át.

Csak hélfőn lehetett látni, milyen kárt okozott a katasztrófa. A raktártelepen körülbelül kétszáz épület közül a legtöbbet teljesen eltüntette a robbanás a föld színéről és csak törmelékek maradtak meg belőlük.

Csodálatos módon három raktár, amelyben ekrazitlővedékeket tartottak, nem robbant fel, jóllehet a légnyomás ezeknek a tetejét is benyomta. Szivettépő látványt mutattak az elpusztított utcák, melyeknek épületeiből egy sem maradt épen.

A városban a robbanás napjától kezdve mindenféle zenés előadás tilos, de különben a városi élet a rendes keretek között mo-

zog. A bankforgalom is rövid ideig szünetelt, most már azonban minden a rendes módon folyik tovább.

Lakbérleti ügyek.

A premontrei rend pincéjét évtizedek óta a Füchsi Testvérek borkereskedő cég bérelte 500 korona évi bérért. A rend most 2500 koronára emelte fel a bért. Az ügy a lakbérleti bizottság elé került, amely helyszíni szemlét rendelt el. — A mérnöki hivatal a pince mai évi bérét 2000 koronára értékelte.

A Riegler J. Ede cég kibérelte a Rákóczi-uti Szent László házban levő Ausländer S., Lorbeer és Lippner féle üzlethelyiségeket évi 21760 korona bérért. A cég most arányosan az emelt bérhez fel akarta emelni Lippner Márk 800 korona bérét 1200 koronára.

A lakbérbizottság ebbe nem ment bele, azzal az indokolással, hogy nem irányadó az, hogy a főbérlő régi bére 5936 koronáról 21760 koronára emelkedett s a főbérlő nem emelheti az elég magas bérösszeget albérlőnél, legfeljebb csak 25 százalékkal. Ezt a bizottság jóváhagyta.

A cipő árát maximálták.

A hivatalos lap tegnapi számában a miniszteri rendelet elősorolja a cipők maximális árát.

Igy a gyári cipőknél, a füzös férfi cipő 38-50 kor; a női 80 — kor.; a gyermek lábbeli 53-50—58-50—70 50 korona nagyság szerint.

A közép nagyságu üzemeknél előállított cipőknél:

	Férfi	Női
munkáscipő	95.— K	87.— K
	100.— K	90 50 K
	86 50 K	79 50 K

Szeges borju vagy boxbőr 106.— kor. 103.— kor.

A gyermekcipők pepig 61.— K-tól, 79-50 kor. ig.

A kisiparosok által készített cipők árát három csoportba osztotta a miniszter. —

Nagyvárad a második csoportba tartozik, tehát férfi cipő 190 korona, a női 185 korona, ha a cipő varrott és teljesen bőrből készül. A szeges talpu cipőknél a férfié 160, a női 155 koronába kerül.

Ép úgy a Nagyváradon érvényes cipőjavítási munkák ára: (A hozzávaló összes anyagok árának betudásával):

Férfi vagy női cipő fejelés talpalással együtt, szeges	47.—
Férfi vagy női cipő fejelés talpalással együtt, varrott	58.—
Fiu vagy leány cipő fejelés talpalással együtt, szeges	36.—
Fiu vagy leány cipő fejelés talpalással együtt, varrott	45.—
Gyermekcipő (30-as számnál kisebb) fejelés talpalással együtt	29.—
Férfi vagy női cipő talpalás, szeges	14:40
Férfi vagy női cipő talpalás, varrott	20.—
Férfi vagy női cipő sarokjavítás	5 40
Fiu vagy leány cipő talpalás 30—35 számig	10:80
Fiu vagy leány cipő sarokjavítás 30—35 számig	4:50

Gyermek cipő talpalás (30 as számnál kisebb)	9.—
Gyermek cipő sarkalás (30 as számnál kisebb)	3:20
Talpfoltozás	2—3—
Férfi vagy női cipő orrborítás (kaplizás)	11:50
Fiu vagy leány cipő orrborítás (30—35 számig)	10.—
Gyermek cipő orrborítás (30 as számon alul)	8.—

Kacska és barátja.

Kelemen Istvánné panaszolta a rendőrségen, hogy a Dorongoson levő Racsek-szőlőben, ahol ő lakik, szeptemberben megjelent egy asszony, aki László Sándornénak nevezte magát, egy Kacska néven ismert fiatalemberrel, akinek a neve Pap Dániel. Nála laktak szeptember 11-ig s azzal az ürügygyel, hogy az asszonynak a rendőrségen van valami elintéznivalója, örökségi ügye, elmentek, miután 10 koronát fizettek.

Később vették észre, hogy a ládafiókból 6 darab százkoronás hiányzik. Ugyancsak tegnap jelentette Csósz Sándorné, aki a baromvásártéren vendéglős, hogy egy asszony jelentkezett nála, aki Fischer Ilonának nevezte magát s megszállott ugyancsak Kacskaival.

Mikor elment, elvitte ruháit és fehérneműit.

A László Sándorné és Fischer Ilona néven működő tolvajnőt s Kacska nevű barátját most nyomozza a rendőrség.

A kicserélt fülönfüggők.

Bleyer Kálmánné arról volt ismeretes, hogy nagyobb köicsőnöket adott idegen nevek alatt, míg saját tartozásait nem tudták rajta behajtani az ügyvédek.

Berkes József dr. nagyváradai ügyvéd fogadott kollégáival, hogy ő megbizója, Pollák Mórné követelését behajtja Bleyernén.

Ei is ment Bakó Bálint végrehajtóval Bleyernéhez s ott lefoglalta az adós két ékkövekkel kirakott fülönfüggőjét. Le akarta rögtön tétetni báró letétbe, de az asszony kérte, hogy másnapig hagyja nála a függőt.

Másnap aztán kiderült, hogy a lefoglalt függőt kicserélték. Csalás miatt vont a perbe az ügyészség Bleyer Kálmánt és feleségét, akik tegnap jelentek meg Seress Barna tanácsa előtt.

Bleyer Kálmánné vallotta, hogy a függő Fenyvesnének, sógoréjának tulajdona volt s ő a lefoglalás után kivitte hozzá Mezőtelegre. Az ő függője az volt, amelyet másnap találtak nála, ő azt Földvárinál hagyta reparációban.

Bleyer Kálmán kijelentette, hogy nem részes az ügyben. Berkes József drt hallgatták ki ezután s a bíróság Nesztor József vádbeszéde és Várnai Ferenc dr. védelme után Bleyernét 300 koronára büntette, Bleyert felmentette. Az ítélet jogerős.

Haltenberger Vilmos

kelmefestő és vegytisztító gyárának második számú felvételi üzlete, Szent László-tér, Doll'ortó cég mellett.

Vállal minden szakmájába tartozó munkát, elsőrendű kivitelben, mérsékelt áron.

HÍREK

* A vármegye pénzügyi bizottsága tegnap Tatár Zoltán elnöklésével ülést tartott, amelyen Fráter Barnabás alispán, Karcsonyi János c. püspök, Verner Kálmán árv. elnök, Baranyi András, Balog János főjegyzők, Erős István dr, Gerlán Gábor dr, Pallay Béla aljegyzők. A beterjesztett költségvetéseket a bizottság jóváhagyta s több fizetésjavítás iránt beadott kérelmet megadandónak javasolt.

* Tiszteletbeli kinevezés. Malatinszky Lajos főispán a felmerült szükséghez képest a tegnapi városi közgyűlésen dr Berkovits René városi tisztiorvost tiszteletbeli főorvossá, Kakas István fogalmazót pedig tiszteletbeli aljegyzővé nevezte ki. Kakas István kinevezésével kiváló munkakerőt nyert az aljegyzői kar, aki eddigi buzgó működésével rászolgált a kinevezésre s feljebbvalóinak elismerésére.

* A gyufa maximális ára. A hivatalos lap tegnapi száma közli a rendeletet, melynek értelmében a miniszterium a gyufát lefoglalja és elrendeli, hogy szállítani csak igazolvány mellett lehet. Egy-egy vevőnek egyszerre csak 10 doboz adható el s a gyufa ára kicsinyben: svéd- és rózsa szalonygyújtó 8 fillér, 49-es rózsa paraffin gyújtó 11 fillér és 56-os rózsa paraffin vagy kenesgyufa dobozonként 12 fillér.

* Nagyvárad leányok az iparművészeti főiskolán. Az országos iparművészeti főiskola egyike az ország legkiválóbb intézeteinek, mely versenyez a külföld leghíresebb ilyenmü intézeteivel is. Az idén különösen sokan jelentkeztek felvételre, összesen 140 en s ezek közül 60 at vettek fel. Nagyváradról négy urleány jelentkezett, akiket mind felvették és pedig Szalay Magdát és Szanaitz Gertrudot a textilszakra, Pásztor Ágnes a grafikai szakra és Papp Magdát a sikkasztó (festő) szakra. Papp Magdát Mottl Román tanár készítette elő a felvételi vizsgára.

* Rokkantak ipari képesítése. A kereskedelmi miniszter a rokkantak javára új intézkedéseket léptetett életbe. Aki annyira megrokkant, hogy előbbi foglalkozását nem folytathatja, iparüzésre jogosítványt kap, ha a rokkant iskolában abból az iparból bizonyítványt nyert, vagy egy gyárban, ipartelepen 6 hónapig dolgozott s a kereskedelmi kamarának most megalakítandó bizottsága előtt vizsgázott. A miniszter nem nagy formalitásokhoz köti ezeket, csak az a fontos, hogy a rokkant járatos legyen az iparágban. A miniszter előírja a bizottság megalakulását s az egész kérdést a Hadigondozó hatáskörébe utalja. Ez az újítás nagyot segít a rokkantaknak munkával való ellátásának kérdésén.

* Dajkovits János halálához. Dajkovits János nagyváradai előnyösen ismert fényképész elhunyt mély részvétet keltett. A holttestet ma éjjel szállítják haza Budapestről s megérkezés után a várad-velencei r. kath. templomba szállítják, ahol holnap, szombaton reggel 9 órakor tartandó gyászmise után beszentelik s a várad-velencei temetőben helyezik végső nyugalomra.

* **Bársony, plüss.** Egy nagyvárad ke reskedő érkezett haza vásárlási körútjából s tapasztalatairól ezeket mondta:

— Ahol jártam, ott legelőször is a se gédeknek kellett pénzt adni azért az infor mációért, hogy megmondják, mit lehetne náluk vásárolni, mert a főnökök minden kér désre azt mondják: nincs és nincs semmi eladó. Egy helyen 200 koronát fizettem így a segédnek és mégse kaptam árut. A szép Magyarországon most már a legnagyobb ritkaság a bársony, az egész országban ha van belőle öt vég. Nincs plüss sem, se vá szon, se kanavász, se siffon, fehérnemű is hiányzik. Nincs ez Bécsben sem s aki azt hiszi, hogy Ausztriában másként van, csal ódik a selyem szabadáru, de nem tudtam belőle szerezni. Kötényeket árúsítanak Bécs ben, s ha kötényben lehetne csupán járni, abból volna elég. Kötény, bluz, kabát, női, ez még kapható, de ami igazán szükséges, az hiányzik. Így aztán semmit se hoztam. Így fest az üzlet mostanában.

* **Főnyeremény: egy kocsi vágottfa.** A tüznénap rendezőse elhatározta, hogy a három napos ünnepélyt a *Bunyitay-ligetben* tartja meg. Csak azt kéri a városi mérnöki hivataltól, hogy a liget házai előtt végig vonuló büzös pocs lyát tüntesse el s a fo lyókat javíttassa ki. Az ünnepély szombaton kezdődik, vasárnap a ligetben nagy népünne pély, *Faragó Rezső* hírlapíró kollégánk, tü zérhadnagy kolosszális ötletei szerint. A mu latságos bódékon és mutatványokon kívül lesz tombola, a főnyeremény *egy kocsi vá gottfa*. Ez csak elég, pláne házhoz szállítva. Hétfőn a Kath. Körben táncmultság. A részletes program ma jelenik meg.

* **2500 szegény gyermek tanul in gyen.** Az iskolai beiratásokra ezideig a tandíjmentesség céljából 2500 gyermek vette ki a várostól a szegénységi bizonyítványt, *Vadász József* kapitány 900, *Horváth Géza* kaptány 1000 és *Kemény L. Ignác* kapitány 600 esetben javasolták a szegénységi bizo nyonyítvány kiadását.

* **A cipőszükséglet bejelentése.** Érte sitem a város közönségét, hogy a Közélel mezési Ügyosztály Cipőosztályánál, épp úgy a szükségletbejelentőlapok kiadása, mint azok bevételre kizárólag a délelőtti órákban (reg geli 9 órától 10 óráig) történik. *A szükség letbejelentő lapokat a cipőosztály, a beer kezés sorrendjében intézi el és a feleket levélben értesíti arról, hogy cipőutalványaik átvétele végett, mikor jelentkezzenek. Lukács Ödön* polgármesterhelyettes.

* **A cipők maximális árát felfüg gesztették.** A m. kir. kereskedelemügyi mi niszter bár és textilügyi meghatalmazottján ak rendelete folytán tudomására hozom a város közönségének és az érdekelteknek, hogy a Népruházati Bizottság által cipő nagykereskedőknek illetőleg nagyvárad ki s kereskedőknek átutalt jelenleg érvényben levő legmagasabb áraknál drágább cipők árusítása további intézkedésig megengedte tett. Felhívom a cipőkereskedőket ilyenmü készletük haladéktalan bejelentésére. *Lukács Ödön* polgármester helyettes.

* **Miért nincs vasalószén?** Tegnap a fűszerüzletekben a vasalószén kifogyott. A kereskedők a vevők türelmetlenségére sür gették a szállítót, mire ez kijelentette, hogy nincsen szén. Arra a kérdésre, hogy miért nincs, így felelt:

— A vasalószén nem küldik a gyá ro k, mert bizonyosan maximálás lesz. Ez eltalálta az igazi okot.

* **A Népszövetségi Hangya Szövet kezet** részjegyeinek aláíróit figyelmeztetjük, hogy az aláírt részjegyeik után járó össze get szeptember hó 15 ig teljesen fizessék be, mert a befizetés elmulasztása esetén ré szükre nem állítható ki a tagsági köny vecske. Befizetések naponta d. u. 4 órától kezdve eszközölhetők.

* **Felhívás a lakások és hutorozott szo bák** megüresedésének bejelentése tárgyában. A lakáshivatal azt tapasztalja, hogy a ház tulajdonosok és más bérbeadók a bármi ok nál fogva megüresedő lakásaikat a hutoro zott szobáikat a lakáshivatalnál a közzétett felhívás dacára, ma sem jelentik be, hanem kézalatt, felemelt bérösszegért azoknak ad ják ki, akik azokra kellő igényjogosultsággal nem bírnak. Miatán a m. kir. miniszterium 4180—1917 M. E. rendelet 38 § ának 2-ik bekezdése értelmében a megüresedő lakások mindjárt a felmondástól, vagy megüresedés től előidéztet egyéb körülményektől (át helyezés, elhatározás bírói ítélet stb.) szá mitandó 3 nap alatt a lakáshivatalnál beje lentendők, ennél fogva ismételt felhívom a háztulajdonosokat és egyéb bérbeadókat, hogy ezen kötelezettségeiknek pontosan te gyenek eleget, mert különben 2000 koro náig terjedő pénzbüntetéssel fognak esetről esetre büntettetni. *Dr. Dajka* rendőrkapitány lakáshivatali elnök.

* **Lakást cserélni óhajtok** jelentkez zenek. A lakáshivatal felhívja mindazon la kásbérletűket, akik lakásukat bármi oknál fogva megfelelő másik lakással kicserélni óhajtnak, hogy ezt a lakáshivatalnál a dél előtti órákban jelentsék be. — *Dr. Dajka* Endre rendőrkapitány, a lakáshivatal el nőke.

* **Hangverseny a Püspök-fürdőben.** Az előrehaladott fűrdőidény dacára a Pü spök fürdőben igen élénk az élet. Az utolsó tályhoz tartozó és valóban előkelő közönség, mint állandó vendég tartózkodik még mindig a fürdőben, melynek elismert gyógyhatásu fűrdőjén kívül remek sétányai, parkjai, az elsőrangú ételmezés és *Komzsik Lajos* elő zékeny, körültekintő figyelmessége teszik kellemessé az abban való tartózkodást. — *Varga Stefi*, a fürdő közkedvelt cigányprí mása teljesen újjászervezett zenekarával a fűrdőidény után körutra készül, hogy remek játékaival az idegenben is élvezetet szerezzen a szép cigányzenét kedvelő közönségnek. Távozása előtt egy nagy hangverseny kere tében kíván a fürdő kedves közönségétől el bucsuzni, melyet vasárnap este fog a kur salonban megtartani. A hangversenyt tánc multság követi, melynek jövedelme felerész ben jótékony célra fordítatik.

* **A Nagyvárad Hatósági Munkaköz vetítőben** (Reáliskola-utca 4.) telefon 16-80, 1918 szeptember 11. *Foglalkozást kap:*

Asztalos segéd 13 heti 400 korona fizetéssel, fodrász 1, gyárimunkás, napszámos 16, keresk. al kalmazott (kereskedő segéd, utazó) 1, kádár 2 napi 100 korona fizetés, kovács 3, lakatos 9, munkásnő 16, molnár 1, szabó (férfi és női) 6, szeszfőző 1, szolgazemélyzet (hetes kocsis, kihordó 4, iparostanuló (fiú és lány) 11 keresk. tanuló 2, gépirónó 1, ács 1, kelmefestő 1, timár 1, szobafestő 1, pincérlány 2, szij gyártó 1, bádogossegéd 1, háztartási alkalmazott: házvezetőnő, nevelőnő, mindenes 3.

Foglalkozást keres: bádogos 2, cimfestő 1, fodrász 1, gyárimunkás, napszámos 2, gépirónó 3, géplakatos 8, hentes 1, házvezetőnő 1, kárpitós 1, kereskedelmi irodai alkalmazott 23, kovács 3, kocsis 1, pénzbeszedő 1, munkavezető (alépit ményhez ács) 2, szabó 1, szolgazemélyzet (ie tes, kocsis, kihordó) 9 iparostanuló (fiú és lány 4, ács 1, pincér 1, pék 1, molnár 4, szeszfőző 1, mozdonyvezető 2, pénztárnoknő 1, kulcsár 1, keresk. tanuló 1, fűtő 2, kőműves 1, gazdasági alkalmazott: kulcsár, ispán, gyakornok,

felügyelő 5, háztartási alkalmazott: házvezetőnő, mosó- és vasalónő, takarítónők, iskolaszolga 5. A közvetítés, amely ingyenes, csak délelőtti történik.

* **Kilenc gyűrű eltűnt.** A Templom téren, a kilences házban kilenc gyűrű tűnt el. *Tóth Zsigmondné* volt ez a kilenc gyűrű, amelynek egyikét egy asszony kezén vette észre, aki kivallotta, hogy egy másik asz szonytól kapta. Kérdőre vonta a második számu asszonyt s ennek az ujján is talált egy elveszett gyűrűt, sőt a harmadikat is felfedezte. A többit a rendőrség nyomozza, ahova bejelentette a gyűrűk eltűnését.

Legújabb fűzőket legolcsóbban Kesztenbaum Juliskánál

lehet beszerezni. Rákóczi-ut, (Korona gyógyszerár mellett) Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

VILLAMOS VASALÓK és FŰZŐK megérkeztek, remekszép üvegcsillárok mindennemű villamos vezetékek és égők legolcsóbb napiárban szereltetnek **STERN VILLAMOS VÁLLALATA** Szt.-János-u. 20. Telefon 556.

* **Püspök-fürdői kedvezményes je gyek** a Népszövetségi Helyszövetkezettől kaphatók.

* **Zongora és énekórákra** beiratkozni lehet naponta d. e. 12 óráig. Előkészítik a Zeneakadémiára és énektanítói tanfolyamra. Tisztelettel *Lamprecht Mici*, az Országos M. Kir. Zeneakadémián államilag képesített okl. ének- és okl. zongora-tanítónő, Arany János-utca 4. Ugyanott új zongora vagy pianó eladó, esetleg bérbeadó.

Színház.

A színház műsora:

Szerda: Becsület.
Csütörtök: Románc.
Péntek: Leányvásár.
Szombat d. u.: Kék róka, este: Leány vásár.
Vasárnap d. u.: Bor, este: Csárdás királynő.

Leányvásár. Az amerikai élet bizarr, kedves hangulatát hozza elénk ez a finom muzsikájú operett. Csupa szín és hangulat, csupa ötlet és csupa nagyszerű melódia. A Leányvásár finomságai egyebekben ismeretesek azok előtt, akik hangos sikereinek már szemtanúi voltak. *Aggházy Melinda*, *Horváth Nusi*, *Lantos Gyula*, *Tihanyi Oszkár* és *Harsányi Miklós* játszik az operett főszerepeit.

Kék róka. Herczeg Ferenc nemes szí nekkel megírt irodalmi színdarab, a Kék róka kerül szombat délután előadásra. Ért hető, ha az előadás iránti érdeklődés fo kozott.

Csárdáskirálynő. A hét utóbbi szezon legszebb operettje, a Csárdáskirálynő vasár nap este kerül előadásra. *Vereczky Silviát* *Aggházy Melinda* fogja játszani, míg *Edvint* *Békeffy Lajos* alakítja. *Stazi comtes* szerepében *Horváth Nusi* fogja érdemes, meleg sikereit szaporítani, míg *Tihanyi Oszkár* *Bóni grófnő* fog sikert elkönyvelni.

A bor. Gárdonyi-Gézának nemes veretű magyar színjátéka, a legjobb népszínművek egyike. — Vasárnap délutáni előadásának különös érdekességet kölcsönöz, hogy a direktorné, E. Kovács Mariska lép fel benne.

Az asszony és a bábu bemutatója. Az utolsó előkészületek folynak. Az asszony és a bábu keddi esti bemutatójára.

TANÜGY

Tanévnyitás a főgimnáziumban. A helybeli premontrai főgimnázium épületének fertőtlenítő és reparáló munkálatai befejeződtek. Folyó hó 16-án és 17-én lesznek a beiratások, 18-án 9 órakor Veni Sancte a templomban és évmegnyitó ünnepély az intézet nagytermében, utána osztályrendezés, 19-én rendes előadás. Az iskolafenntartó kegyur az állami tanintézeteknél elrendelt mérték szerint a felvételi díjat 20, a tandíjat pedig 120 koronában állapította meg. Igazgatóság.

Szerkesztői üzenetek.

Sajtóhibák szép számmal fordulnak elő tegnapi számunkban az Orsolya-zárdáról írt cikkünkben. Jelentékenyebbek: „A nagyvárad Orsolya-zárdában, mint minden *nemzetben*” . . . stb.; helyesen: *szerzetben*. „A kiléptettek jórésze már az ő (Mater America) főnöksége alatt elhagyta a zárdát.” Helyesen: főnöksége *előtt*. „Az ember *elkergeti* őket” (a pletykázókat.) Helyesen: *elhessegeti*.

Nyílttér

A földi elválás fájdalomtól lesujtva, de Isten szent akaratán megnyugodva jelentjük, hogy kis családja minden öröme és boldogsága, a legédesebb férj, apa, nagypapa, testvér, rokon és barát

Dajkovits János Ernő

életének 47-ik, boldog házasságának 12 ik évében Budapesten váratlanul az Egek Urához költözött.

A megboldogult földi maradványai hazaszállítatnak s a váravelencei plebánia templomban felravatalozás és sz. mise bemutatása után szept. hó 14-én d. e. 9 órakor a velencei sirkertben a feltámadásig nyugalomra helyeztetnek.

Nagyvárad, 1918. szeptember 11.

Imádkozzunk lelke üdvéért.

Özv. Dajkovits Jánosné szül. Szentgyörgyi Gabriella hitvese; özv. Chudy Jenőné szül. Dajkovits Julia, dr Dajkovits István és családja testvérei; Dajkovits János, Dajkovits Gréte férj. Vingron Endréné, Dajkovits Gabriella, Dajkovits Julia, Dajkovits Jenő, Dajkovits Magdolna, Dajkovits Pál, Dajkovits Péter gyermekei; Vingron Endre veje; Vingron Cölike, Vingron Endre unokái.

Főszerkesztő: Dr. KRÜGER ALADÁR. Felelős szerkesztő: Dr. PAPP KÁROLY

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.-t.

Meghívó

a Sztarill-féle építészeti és Téglagyár r.-t. nak a Magyar Bank r.-t. (Nagyvárad) helyiségeiben 1918. évi szept. 29-én d. e. 11 órakor tartandó

IV. évi rendes közgyűlésére.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság jelentése az 1917. üzletéről, az évi mérleg, nyereség és veszteség számla bemutatása.
2. A felügyelő bizottság jelentése.
3. Határozathozatal az 1., 2. pontok alatt előterjesztettekre nézve, a mérleg és nyereség veszteségszámla megállapítása.
3. Határozathozatal az igazgatóság és felügyelő bizottság felmentése iránt.
5. Igazgatóság választása.
6. Felügyelő-bizottság választása.
7. Esetleges indítványok (az alapszabályok 17. § a értelmében a közgyűlés előtt három nappal az igazgatóságnál írásban bejelentendők.)

Amennyiben a közgyűlés az alapszabályok 16., illetve 20. és 40. §-ai értelmében határozatképes nem volna, már most meghirdetjük az újabb közgyűlés ugyanezen tárgysorozattal 1918 október 7-én délelőtt 11 órára a Magyar Bank helyiségébe; ez esetben a tárgysorozat pontjai fölött az új közgyűlés fog a lelett részvények számára való tekintet nélkül határozni.

Nagyvárad, 1918 szeptember 12.

Az igazgatóság.

A mérleg, nyereség és veszteségszámla a t. részvényesek által a részvénytársaság helyiségeiben megtekinthetők.

Az alapszabályok 12. §-a értelmében a részvényesek szavazati jogukat csak akkor gyakorolhatják, ha részvényeiket a közgyűlést megelőző nap déli 12 órájáig a r.-t. pénztárnál leteszik.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű fűzőszalon

NAGYVÁRAD, Nagy Sándor-u. 1.

Parkszálloda épületében

Interurbán telefon: 11-53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egyedüli fűző szállítója.

Tisztításokat és átalakításokat elvállalunk. Fűzők mérték után a legrövidebb idő alatt elkészítetnek.

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogköcsönöket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a

Nagyvárad Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.

* Megnyílt a Körös-utcai régi jóhírnevű Korzó-kávéház. Pontos kiszolgálás, olcsó árak, kitűnő italok, hideg ételek. Minden este cigányzene. Szíves pártfogást kér kiváló tisztelettel Klein Lószel tulajdonos.

URÁNIA mozgószínház	MA A fegyenc hagyatéka. Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.
APOLLÓ mozgószínház	MA „99” Detektívdrama. Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.
VIGADÓ mozgószínház	MA Halál-zsoké. Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Porcellán mozsár ütővel	12—
Majolika gyümölcsállvány 6 tányérral	15—
Majolika tálca fogóval	8—
Majolika cukortartó díszes	8—
Majolika gyümölcskészlet	8—
Vizes készlet csiszolt üvegből	12—
Boros	12—
Likör	12—
Befőttes készlet kristály fehér	12—
Gyümölcs készlet kristály üvegből	12—
Majolika fali sótartó színes	8—
Majolika vizeskancsó színes	10—
Kenyérfőző színes üveggel	10—
Chinaezüst cukortartó	10—
Chinaezüst gyümölcsállvány	10—
Majolika virágváza színes	5—
Majolika virágfazék	5—
Majolika díszfigura	5—
Porcellán főzőlábas	5—
Porcellán főzőfazék	5—
Teáskészlet színes aranyozással	50—
Kávékészlet színes aranyozással	50—
Feketékészlet színes aranyozással	50—
Ebédlőkészlet felszerelve sz. aranyozással	150—
Hidegfelvágottas készlet sz. aranyozással	40—
Mosdókészlet színes finom díszítéssel	50—
Falitűkör színes aranyozott kerettel	80—
Asztali-lámpa teljesen felszerelve	25—
Függő-lámpa teljesen felszerelve	80—
Teáspohár chinaezüst foglalathoz	8—
Teáscsésze színes finom aranyozással	4—
Kávécsésze	4—
Köpöcsésze	5—
Főzőlábas barna tűzálló füllel	5—

Nippek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt viztartók, Konyhaberendezési cikkek, Képek, Ablaküvegezés.

Eladás nagyban és kicsinyben!!

KOMLUS TESTVÉREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és diszműáru nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám: 372.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Valódi patkányfogó
kutyát veszek. Házmes-
ter, Rimanóczy-utca 5.

Borszivó
gépet teljes felszerelés-
sel megvételre keresek.
Kalenda János cég, Szent
László-tér.

Fényképészeti
eszközök, papírok, vegy-
szerek, előhívók stb.
kapható Farkas István
„Apolló” drogériájában,
Rákóczi-ut 7—B.

Pemete
és hársfamézcukorka el-
hárítja a köhögést és
rekedtséget, hurutot, ki-
váló hangtisztító, oldó
hatású. Egy csomag ára
1 korona. Kapható Né-
meth Pál Aranykereszt
gyógyszertárában, a vá-
rosháza mellett.

Tyukszemirtó
három nap alatt elmu-
laszt tyukszemet, bőr-
keményedést és szemöl-
csöket. Ára 2 kor. Kap-
ható Farkas István
„Apolló” drogériájában
Nagyvárad, Rákóczi-ut
7—B. sz.

Tavaszi
szepiők, májfoltok, bőr-
vörösség, kiütés, mi-
gyszerek ellen biztos az
IPO-krém. Ára 5 kor.
és szappan Vióra át-
mosó ára 6 korona. Kap-
ható Farkas István Apolló
drogériájában, Rákóczi-
ut 7—B.

**Jó bizonyítványok-
kal** rendelkező megbiz-
ható egyén hivatalozgai
minőségben állandó al-
kalmazást nyer az Egye-
sült Bank és Takaré-
pénztárnál, Bémer-tér 4.

Butorozott
szobák kiadók Zöldfa-
épület emeletén. Érte-
kezhetni a szobakezelő-
nőnél.

Keresünk
azonnali belépésre egy
prodaszolgát, egy éjjeli
őrt, kettő kenőmunkást
és éjjeli munkára laka-
tost. Moskovits Mór.

Ór
lakással és jó fizetéssel
felvétetik a Fekete Sas
részvénytársaságnál. Je-
lentkezni csak délután
3—5 óra között a rész-
vénytársaság irodájában,
Saspassage 22. számú
épcső, I. emelet.

Valódi
gummi harisnyatartók
párja 8 K. Hegedűs
János Rákóczi-ut 1. Va-
sárnap zárva.

Izletes saláta csakis
„salátféx” saláta fű-
szerrel készíthető, ecet,
olaj, bors vagy só hozzá-
téléje nélkül használ-
ható. Kapható Farkas
István Apolló drogériá-
jában.

Bélyegeket
veszek akármilyen meny-
nyiségben. — Szilágyi
Dezso-ú. 5. sz. Föld-
szint lépcsőházban balra.
Telefon 1—95.

Jogi könyvek
gyűjteményes kiadások,
Corpus Juris Hungarici
1900-ig bőrkötésben stb.
eladók. Cim a kiadóban.

Poloskairtó
Noksin biztos, kipróbált,
megbízható poloskák ir-
tasára. Kis üveg 4 K,
középvüveg 8 K, nagy
üveg 14 K. Kapható
Farkas István „Apolló”
drogériájában, Rákóczi-
ut 7—B.

Ruhafesték
valódi két oroszán H
védjegyű minden színben
kapható. Ára 70 fillér.
Vízszeladók árenged-
ményben részesülnek.
Farkas István „Apolló”
drogériája, Rákóczi-ut
7—B. sz.

Kézimunka
nagyipar és raktár!
Gobelin, Kelim, Sudan,
selyem, arany és chemilia
hímzések legdivatosabb
mintákkal. Előrajzolás-
kat, kézi hímzést, gyön-
gyözt, montirozást mo-
nogrammhímzést szolid
olcsó árakban készített-
het Czillér Imre Nagy-
áruházában. b

Ne dobja ki pénzét
a ruhákért, mert a ki-
lányon bevált ruhafesték-
kel régi ruhadarabjait
újra porszó pénzüért házilag
festheti. Egy levél ára
70 fillér. Nemeth Pál
Aranykereszt gyógyszer-
tárában, a városháza
mellett.

Kiadó
szlethelyiség. A Zöldfa
épületben a volt kávé-
házi helyiség (körülbelül
300 négyzetméter ter-
ület kiadó. Értekezhetni a
„Fekete Sas és Zöldfa
r.t.” irodájában, Sas-
passage 22. sz. lépcső,
I. emelet. Telefon 14-00.

Felső Kereskedelmi
és Polgári iskolából
kimaradt tanulókat
magánvizsgára elő-
készít felelőséggel

a Középiskolai
Előkészítő
Donát-tanfolyam

Beöthy Ödön-utca 30. sz. Telefon 1000.

Uj kereskedelmi tanfolyam

hölgyek részére (gyors- és gép-
írás, számtan, könyvvitel, he-
lyes és szepírás) szeptember
15-től kezdve a DONÁT-féle
tanfolyamban Beöthy Ödön-utca 30.
Telefon 1000. Telefon 1000.

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata:
a Kossuth Lajos-utcai trafikban
ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mi-
előtt szét nem néztünk a Sajtó
hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN
Támogassuk ezen új vállalatot!!!

**Szent László
Püspök gyógyfürdő**
Nagyvárad mellett.

A kénes hév víz források természetes
forrása 42°C Kénes hőforrását már
300 év óta használják bámulatos gyógy-
hatással köszvény, csusz, csontbajok,
női betegségek és hasonló fájdalmas
betegségek ellen.

Mindenről kellőleg gondoskodva van!

500 holdas fenyőerdő közvetlen a viragos
park mellett. Villanyvilágítás az egész telepen
és az összes szobákban. — Nagyszabású
nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrás-
vissel, uszástanítás, napfürdő, homokkura.
Fürdőismertetőt küld: az Igazgatóság.

LEGF. BUZACSIRIZ,

folyékony „ARGOS” csiriz, faszeg,
mindenféle CIPÉSZKELLÉKEK, BŐR-
TALPVÉDŐK stb. Legf. CSONTENYV

kapható Stern Miklós bőrhulladék
üzletében Nagyvárad, Zöldfa-u. 9. sz.
Vidékiek kérjenek árajánlatot

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezetékszerelő,
bádogos, lakatos, műszerész és
bronzműves.

Írógép, gramfon, kerékpár és
National Cassa javító. Eleckrotechni-
kai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-
szálas Tungstram-égők, villanyvasa-
lók állandóan raktáron.

Félix gyógyfürdő

Nagyvárad mellett

Kelet-Magyarország leglátogatottabb
hév víz fürdője. Természetes 49°C hőmér-
sékletű forrás, köszvény, csusz stb. ellen

Télen-nyáron nyitva!
Villanyvilágítás!

Téli sáisonban (október-május) pensió-
rendszer. Prospektust díjtalanul küld a
Fürdőigazgatóság.

A Félix-fürdő kedvezményes jegyei
a Munkásbiztosító Pénztárnál kaphatók

Eladó ingatlanok:

Nyomda-u. 4. sz. ház, földszintes, nagy
parkkal.

Rulikovszky-ut 18. sz. alatti 1 emeletes
bérház és

Füzes-u. 69. sz. alatti ház.

Felvilágosítást nyújt a
Magyar Bank r.t.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram
és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre
izzólámpák díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos vilá-
gítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat.
Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok
nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszerelő telefonja 55.